FARA ARMÂNEASCĂ

UN OM ADEVĂRAT: DUMITRU BACU

Zahu PANĂ

A plecat dintre noi discret, la cumpăna anului când ziua mai pâlpâie o lumină mai mare decât întunericul nopţii.

Ne-a luat-o înainte pe drumul unde *"toţi vom pleca, dar nimeni nu va spune / că n'a avut un strop de cer / şi toţi vom duce'n noi câte-o minune"* (Radu Gyr). Şi Miciu Bacu a dus cu el o mare minune, pentrucă era un *"cort de cer albastru"* unde şi-au găsit mulţi adăpost, când viscolele acestor vremuri suflau îngheţ siberian dinspre Răsărit şi disperare dinspre Apus.

Tolerant cu slăbiciunile semenilor, intransigent cu valorile de etică şi dreptate, dârz în apărarea credinţei asaltate de mercenarii ateismului, n'a abdicat niciodată dela principiile acestea, conduită primită dela educaţia sobră în familia lui armânească, dar şi dela Îndreptarul Frăţiei de Cruce, apărut ca o minune în liceele din Grebena şi Salonic, unde şi-a făcut studiile liceale.

Stăpânea deopotrivă umorul sănătos pe care îl etala cu dezinvoltură, dar şi seriozitatea gravă, când întâlnea impostura. Nu avea cântar pentru jumătăţile de măsură. Avea aceeaşi francheţe în comportament atât faţă de prieteni cât şi faţă de adversari.

Viaţa i-a fost o continuă luptă, asemenea urcuşului pe stânca din munţii Macedoniei natale.

Născut la 14 Februarie 1925 la Gramaticova, localitate armânească din Grecia, după terminarea şcolii primare n'a fost tentat de *"marea cultură a Eladei"*, ci s'a înscris la liceul românesc din Grebena, pentrucă oricum, cultura greacă se învăţa şi la liceul românesc, dar cultura românească de care era însetat, nu se învăţa decât la liceul românesc.

Războiul îl prinde ca elev în cursul superior şi ocuparea Greciei de către Italieni nu a adus şi o grijă deosebită pentru populaţia latină din acea ţară, dar le-a adus în schimb o duşmănie nejustificată din partea fanaticilor greci, care după terminarea războiului au căutat să-i implice pe Aromâni drept *"colaboraţionişti"* pentru a-şi desăvârşi boala balcanică a *"curăţirii etnice"*. Primii vizaţi erau foştii elevi ai liceelor româneşti din Grecia, mai cu seamă că după capitularea României, guvernele comuniste au renunţat la orice preocupare culturală pentru Românii din Balcani.

In faţa acestei situaţii, Miciu pleacă în Italia şi de acolo în Austria, pentru a se încadra luptei Exilului Românesc de eliberare a ţării.

În haosul care domnea în Europa, după terminarea războiului, când toată lumea căuta să scape de Ruşi şi sute de mii de refugiaţi din ţările ocupate de Sovietici încercau să treacă în Apus, Dumitru Bacu face temerara alegere de a veni în România, pentru a se alătura luptei anticomuniste a celor din ţară.

Venit în România, îşi termină studiile întrerupte din cauza războiului, înscriindu-se la Liceul Mircea cel Bătrân, unde trece bacalaureatul şi se înscrie ca student la Politehnica din Bucureşti. Nu-i era hărăzit însă lui, să ajungă inginer.

Este arestat în 1949 şi condamnat cu un grup întreg de dobrogeni şi macedoneni din Banat. De aici începe o nouă perioadă, care îl va marca pe viaţă.

A trecut prin închisorile din Timişoara, hrubele din Jilava, Gherla, Canal, Securitatea din Constanţa, Piteşti (după terminarea reeducării), Aiud şi Securitatea din Bucureşti.

La Gherla, în fabrică, a cunoscut pe studenţii reeducaţi veniţi dela Piteşti şi a fost singurul care, în ciuda pericolului de a-i contacta pe cei trimişi în fabrică pentru a trece la reeducarea deţinuţilor din Gherla, a apropiat pe câţiva din ei, şi în ciuda reeducării lor, a putut să-i facă să vorbească despre groaznica experienţă prin care trecuseră. Unul dintre foştii studenţi care i s'a destăinuit, este actualul inginer Octavian Tomuţă din Bucureşti, care pe baza legăturilor de atunci, i-a rămas unul dintre cei mai devotaţi, bucurându-se de toată dragostea lui Miciu.

După liberarea din închisoare, s'a căsătorit cu Marica Pundichi cu care era logodit înainte de arestare şi care l-a aşteptat cu dragoste, în vechea tradiţie aromânească.

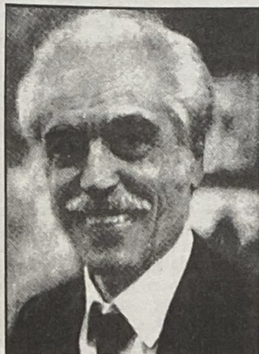
A venit la Bucureşti unde avea Marica serviciu, slăbit de pe urma închisorilor, cu sănătatea şubrezită, dar Marica l-a îngrijit şi nu l-a lăsat să lucreze până nu se va restabili total.

După evenimentele din Ungaria din 1956, fiind mai tot timpul împreună, ne-am dat seama că România este definitiv abandonată Ruşilor şi orice acţiune în ţară va duce numai la arestări, condamnări şi execuţii. Anticipam că primii arestaţi, într'un nou val care va urma în ţară, vor fi foştii deţinuţi politici liberaţi şi căutam ce soluţii să găsim pentru plecarea în Occident. Miciu, profitând de situaţia că era încă cetăţean străin, s'a dus la ambasada Greciei, a găsit acolo un funcţionar anticomunist care, explicându-i pericolul în care se află de a fi din nou arestat, i-a facilitat formele de repatriere, urmând să plece la o dată necunoscută, din ţară.

Este de mirare şi acum, că Securitatea, care ne supraveghea pe toţi, nu l-a arestat, pentrucă în ciuda faptului că ştiam ce va urma, Miciu continua stilul lui de viaţă. Acolo, în singura cămăruţă de pe strada 11 Iunie, la el în casă, era şi cenaclul literar şi agora şi bucătăria de unde Marica ne omenea cu *"pită armânească"* şi orez cu lapte, singurele delicii ce putea să ni le ofere cu dragoste. Se vede că personalitatea lui Miciu impunea şi turnătorilor, pentrucă în lunga mea anchetă după arestare, mi-am dat seama că în casa lui Bacu n'a putut să intre nici un trădător, fiindcă niciodată n'am fost anchetat despre relaţiile mele cu D. Bacu.

Miciu avea încă de atunci în memorie, intreaga documentare a *"Fenomenului Piteşti"*. Discutând cu el îndelung asupra acestui fenomen, am observat că în final, nu se urmăreau atât informaţiile culese din *"demascări"*, cât zelul deosebit de dezumanizare a victimelor cu o profundă implicaţie anticreştină, cu chinuri mai înfiorătoare ca cele din primele veacuri de persecuţie a creştinismului şi am ajuns la concluzia că dacă *"Piteştiul"* nu este cercetat şi din punctul de vedere al unei răzbunări rituale, el nu va fi înţeles integral.

La sfârşitul anului 1957, am aflat că în Dobrogea s'au făcut arestări masive printre Macedoneni. Secretarul de partid al regiunii Constanţa, Bulgarul Vâlcu, a ţinut să anunţe că regiunea Constanţa este prima colectivizată total, dar ne îndoiam că acesta ar fi fost motivul principal. Cei arestaţi erau învinuiţi pentru fapte petrecute cu zece ani înainte, în timpul legendarei acţiuni a eroului Gogu Puiu.



Arestările au continuat şi în 1958, raza lor de acţiune extinzându-se în întreaga ţară, la nivelul celor din 15 Mai 1948 şi fatal, printre cei arestaţi erau foşti deţinuţi, camarazi de ai noştri. Într'o seară de Februarie, am aflat că cei arestaţi în Dobrogea sunt în mare majoritate din comunele Cogelac, M. Kogălniceanu, Mihai Viteazu şi alte localităţi din regiunea Constanţa.

Ne gândeam cu Bacu la anchetele celor arestaţi, că poate vor apărea şi numele noastre, cunoscând metodele de anchetă ale Securităţii. Ce facem, unde ne ascundem? Miciu era îngrijorat şi de soarta soţiei care în curând devenea mamă şi nu putea s'o lase singură.

La îngrijorările noastre, am rămas uimiţi când Marica ne-a dat o lecţie de curaj nebănuit: *"Ce? Din cauza mea vă temeţi voi? Ăsta-i curaj de bărbaţi? Dar câte femei armâne nu şi-au crescut singure copiii? Ştiam bine când m'am căsătorit pe cine iau de soţ şi mi-am asumat riscul acesta"*.

Ne-am uitat unul la altul şi nu ştiam ce să mai credem. După atâtea tragedii familiare întâmplate sub comunişti, după groaza semănată de Securitate în populaţie, după atâtea divorţuri, familii abandonate şi înstrăinări de familie, vine această soţie, în pragul naşterii, să sfideze teama de teroare şi are tăria să ne dea şi nouă o încurajare bărbătească...

În seara aceea am plecat mai târziu ca de obicei, dela Miciu. M'a condus până la tramvai şi urma să ne vedem a doua zi. Era 18 Februarie 1958.

Pe ziua de 19 Februarie, la ora 10 dimineaţa, am fost chemat la serviciul de cadre al întreprinderii unde lucram. N'am apucat să ajung la cadre, că pe culoar mă aşteptau doi vlăjgani care nu m'au lăsat să-mi iau nici pălăria, ci m'au împins într'o maşină neagră, *"pentru 15 minute, să dai o declaraţie"*.

Când m'am eliberat în 1964, aflasem că Miciu reuşise să plece cu familia şi se află la Paris. Când ne-am întâlnit după 22 de ani la Paris şi l-am întrebat de ce n'a rămas în Grecia, mi-a răspuns: *"Palicarii din Elada au fost drăguţi să mă considere cetăţean grec, dar când am ajuns acolo, miau pus în vedere că eu nu pot să rămân în Grecia, cu sentimentele mele româneşti. Mi s'a pus în vedere să părăsesc cât mai repede Grecia..."*; de acelaşi tratament s'a bucurat şi celălalt prieten comun, Vasile Tega, din Montreal-Canada.

Ajuns la Paris, deşi cunoştinţele sale şi capacitatea lui intelectuală i-ar fi dat posibilitatea obţinerii unui titlu la Sorbona, după care aleargă atâţia, pe D. Bacu l-a interesat locul lui pe baricadă.

S'a angajat la imprimeria lui Ion Cuşa unde, prin muncă şi devotament a reuşit să conducă sectorul de producţie. A ajutat la tipărirea atâtor cărţi în limba română ale autorilor din Exil, pe lângă revistele pe care filantropul Ion Cuşa le edita, dar pentru el n'a tipărit nici o carte la editură.

Fără teamă de *"mâna lungă a Securităţii"* a trecut şi la cealaltă muncă - neplătită - şi plină de pericole. A publicat în Colecţia DacoRomână din Madrid: în anul 1961 volumul de poezii ***Aiud***, în 1963 culegere de poezii din închisori, ***Ofranda*** şi tot în acelaşi an, cartea care va zgudui din temelii lumea românească, volumul ***Piteşti, Centrul de reeducare studenţească"***. În anul 1964 volumul de poezii ***Acolo şezum şi plânsem***, iar cu un an mai înainte de plecarea lui dintre noi, i-a apărut în România, în Editura Fundaţiei Culturale Aromâne *"Dimândarea Părintească"*, volumul de poezii personale şi traduceri din marii poeţi ai lumii: *CANTIŢI TRA NIAGARŞIRI* (Cântece de neuitat).

Din 1976 a colaborat la pagina *"FARA ARMÂNEASCĂ"* - pe care am editat-o la început împreună în publicaţia *"Cuvântul Românesc"* din Canada. Ani de zile a contribuit cu articole şi la revista *"Vatra"* din Germania, dar din modestie nu le semna, sau cum a procedat şi la Fara Armânească, semnând cu pseudonimul Papu Miciu.

Avea oroare de reclama facilă şi de publicitate. Când intenţiile unor oportunişti au vrut să facă negoţ cu originea Aromânilor, a fost pe prima baricadă a apărării istoriei şi a dialectului aromân. N'au lipsit nici tentaţiile, pe care le-a ignorat şi ridiculizat.

În primăvara anului 1997 mi-a comunicat să mergem împreună în România. I-am răspuns să mergem spre toamnă, dar el era grăbit ca niciodată. S'a dus şi a văzut ţara şi oamenii ei. Prietenii care, în ciuda atâtor vitregii nu se schimbaseră după vremi, l-au primit cu toată dragostea. Nu l-a interesat mizeria şi urâţenia lăsată de comunişti în urma lor. Oamenii pe care i-a cunoscut şi i-a apreciat rămăseseră oameni şi aceasta l-a bucurat.

Când a căzut bolnav, a refuzat să fie compătimit şi a interzis familiei să ne spună cât de grav este. Dar a venit o zi când telefonul primit dela Paris sunase lugubru cu ştirea care o aducea. Vestea s'a răspândit incredibil de repede în Europa şi în America. În câteva ore, la New York şi la Atena, la Bridgeport şi la Bucureşti, la Constanţa şi Montreal, în Canada, Elveţia, Franţa, Germania, peste tot unde era o comunitate de Români, telefoanele n'au încetat să transmită trista veste.

Atunci, în loc de bocete, această solidaritate a prietenilor pentru el, parafrazându-l pe poetul lui iubit, ar fi putut să-i spună:

Nu plângem lacrimă de sânge
nici zăbovim printre suspine,
Nu! Neamul nostru nu te plânge,
se va mândri însă cu tine!

DE ZIUA LOR, DE ZIUA NOASTRĂ

(Pomenirea morţilor fără cruci din închisoarea Aiud)

Poarta cerului a rămas surdă la bătae,
poarta cerului nu s'a deschis...
şi lacrimile s'au întors spre pământ
ploaie de pietre.

Hora mormintelor, sub ţărână, a amuţit,
hora mormintelor nu se aude...
şi lacrimile s'au întors din pământ
ploaie de sare, deapururi întunecată
de râsul strigoilor.

Râsul strigoilor nu vrea să moară.

Au poposit pe locul unde trebuia să fie crucea
dar pietrele nu s'au schimbat în semn.
Petalele florilor n'au vrut să umbrească
aşteptarea.
Florile se tem de locurile blestemate.

Peste morminte
a căzut pomenirea ca o piatră de moară...

Alaiul ce s'a pornit spre seară
era cântecul necântat
litania nespusă
pomelinicul nepomenit.
Pentru parastas
s'a invitat singur
corbul singuratec.

Dar n'a putut să cânte aleluia
pentrucă îngerii au asvârlit în el
cu lumină.

Numai voi aţi putut vedea
din orbitele goale
cum noapte a deschis porţile cerului
când au plecat înapoi spre casă
lacrimile.

Noi nu murisem încă
noi eram pe drumul fără sfârşit

D. BACU